

Friluftsrådet
THE DANISH OUTDOOR COUNCIL

Friluftsliv på dagsordenen – i nationalparkerne!

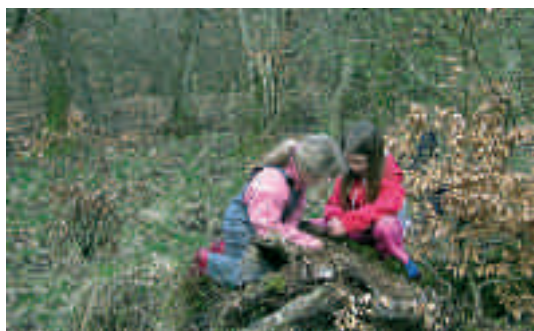
29 råd til lokale friluftorganisationer

FRILUFTSRÅDET 2007

Indhold

Indhold

Forord	3
Sæt friluftsliv på dagsordenen	4
Vær aktiv – deltag og søg indflydelse!	4
Nationalparker i et dansk koncept	5
Hvornår kan I få indflydelse?	6
Generelle anbefalinger	6
Undersøgsfasen	9
Etableringsfasen	11
Driftsfasen	13
Litteratur og links	14

Tekst: Styregruppen for indsatsområdet ”Friluftsliv i nationalparker”. Redaktion Ejgil Larsen.

Billeder: Billederne er venligst stillet til rådighed af Friluftsrådets medlemsorganisationer

Layout og grafisk design: Saloprint as

Oplag: 1500 eks.

Husk vores hjemmeside: www.friluftsradet.dk

Formål

Friluftsrådets formål er at støtte og opmuntre til friluftsliv og naturforståelse under hensyntagen til natur og miljø.

Friluftsrådet skal herunder over for offentligheden varetage såvel de tilsluttede organisationers som den almene befolknings behov for og interesser i et aktivt friluftsliv.

Desuden skal Friluftsrådet fungere som rådgivende organ over for de offentlige myndigheder.

Forord

Friluftsrådet har gennem en længere årrække arbejdet for etablering af nationalparker i Danmark. Gennem aktiv deltagelse i styregrupper for pilotprojekter, undersøgelsesområder og den nationale styregruppe samt gennem et tæt samarbejde med mange forskellige organisationer er det lykkedes for Friluftsrådet at bidrage til gode rammer for at opleve og bevare naturen samt dyrke friluftsliv i nationalparkerne.

Nu er de første nationalparker ved at blive en realitet, og det er i de enkelte nationalparker, at ønsket om de rige muligheder for at opleve naturen og for friluftsliv kan føres ud i livet.

Oprettelse, etablering og udvikling af en nationalpark giver alle lokale organisationer store muligheder for at deltage og være med til at præge udviklingen – og frem for alt at sætte naturoplevelser og friluftsliv højt på dagsordenen i hver enkelt park.

Med dette skrift vil Friluftsrådets bestyrelse støtte medlemsorganisationerne lokalt i deltagelse i etablering og udvikling af nationalparken. Det vil ikke alene sætte naturoplevelser og friluftsliv højt på dagsordenen i den enkelte park, men også lokalt give medlemsorganisationerne mulighed for også at deltage og bidrage aktivt til nationalparkens udvikling.

Friluftsrådets bestyrelse vedtog d. 30. januar 2006 at nedsætte en styregruppe. Styregruppens kommissorium var at opsamle ideer og erfaringer i arbejdet med pilotprojekterne og undersøgelsesområderne samt udgive en manual med henblik på at give lokale medlemsorganisati-

oner ideer og inspiration til, hvordan man lokalt kan deltage aktivt i udviklingen af den enkelte nationalpark. Styregruppens medlemmer blev valgt bl.a. på baggrund af deres store viden og erfaring med planlægning af friluftsliv, men også fordi de alle har stor erfaring gennem deres aktive deltagelse i pilotprojekter og undersøgelsesområder.

Styregruppen bestod af:

Lars Andersen (Dansk Forum for Natur og Friluftsliv), Johannes Bang (Dansk Ornitologisk Forening), Arne Bondo-Andersen (Naturvejlederforeningen), Bo Fisker (DGI), Carsten B. Jacobsen (Dansk FolkeFerie), Kirsten Nykjær Kragh (Dansk Vandrelaug), Jeppe Bomann Larsen (4H og LandboUngdom), Jørn Mathisen (DIF), Sofia Mulla (Det Danske Spejderkorps), Niels Henrik Thormann (Kommunale Park- og Naturforvaltere), Kirsten Nielsen og Ove Gasbjerg fra Friluftsrådets bestyrelse.

Vi vil gerne benytte lejligheden til at udtrykke en stor tak for det store og engagerede arbejde både på og imellem styregruppens møder.

Brug dette skrift som en inspiration til det kommende og meget spændende arbejde for danske nationalparker.

På vegne af Friluftsrådets bestyrelse

Kirsten Nielsen, Næstformand
Formand for styregruppen

Ove Gasbjerg
Bestyrelsesmedlem

Sæt friluftsliv på dagsordenen

Friluftsliv giver livskvalitet – oplevelser, glæde og sundhed. Men friluftsliv forudsætter en varieret natur og et rent miljø. Derfor arbejder Friluftsrådet fortsat på at skabe de bedste rammer i naturen for friluftslivet og for at udvikle friluftslivet.

Friluftsrådet har igennem flere årtier sat nationalparker i Danmark på dagsordenen. Friluftsrådet gik ind i arbejdet med at fremme nationalparker allerede i 1960'erne. Wilhjelmudvalget anbefalede i 2001 bl.a. nødvendigheden af større sammenhængende naturområder, og Friluftsrådet satte endnu en gang fokus på nationalparker med henblik på at skabe store sammenhængende naturområder af høj kvalitet samt at øge befolkningens muligheder for at opleve naturen og dyrke friluftsliv.

I 2003 foreslog Friluftsrådets amtsbestyrelser således 15 områder i Danmark som nationalparker, der blev fremlagt for miljøministeren. 17. februar 2003 indgik Friluftsrådet en samarbejdsaftale med Miljøministeriet om at igangsætte en række pilotprojekter, der skulle se på fordele og ulemper, muligheder og begrænsninger for nationalparker i Danmark. Det gav en unik mulighed for at sætte naturen og friluftslivets muligheder på dagsordenen.

I 2003 og 2004 blev der igangsat nationalparkprojekter i 10 områder i Danmark. Her har talrige amtsbestyrelsesmedlemmer og medlemsorganisationer medvirket til den lokale diskussion om, hvordan en dansk nationalpark kan se ud.

Friluftsrådet har også på nationalt plan deltaget aktivt i nationalparkarbejdet. Samarbejde med en lang række landsdækkende organisationer, deltagelse i den nationale følgegruppe og deltagelse i debatten i medierne har været med til at sætte naturoplevelser og friluftsliv på dagsordenen i diskussionen om nationalparker.

Friluftsrådets politik og ideer til friluftsliv i nationalparker er således hørt både lokalt og nationalt.

Nu, hvor de enkelte nationalparker udpeges, er det igen vigtigt at sætte friluftsliv på dagsordenen. Ved oprettelse og udvikling af nationalparkerne er der givetvis mange aktører og lige så mange interesser. Friluftsliv og naturbeskyttelse er hinandens forudsætninger. Det er derfor vigtigt, at friluftslivstiltalene tilrettelægges under hensyntagen til følsom natur, samt at befolkningen har mulighed for at bruge og opleve naturen. Friluftslivsorganisationernes aktive bidrag lokalt til den videre proces er således meget vigtig.

Vi har samlet erfaringer fra arbejdet i pilotprojekter og undersøgelsesområder i en række anbefalinger.

Brug anbefalingerne aktivt til at sætte friluftsliv på dagsordenen i de kommende nationalparker.

Vær aktiv – deltag og søg indflydelse!

Din friluftslivsorganisation har givetvis meget at byde på i nationalparkerne. Ofte har lokale organisationer og enkeltpersoner en stor viden om netop deres felt, en meget stor praktisk erfaring, stort lokalkendskab, og et godt kendskab til medlemmernes brug og ønsker til en nationalpark. Hver enkelt organisation kan tilføre nationalparken i alle dets led – nationalparkbestyrelsen, nationalparkens sekretariat, nationalparkrådet, nationalparkplanen – mange og værdifulde elementer. Derfor er det af stor værdi, at I som lokal friluftslivsorganisation deltager i etableringen og udviklingen af nationalparken.

Lad jeres ideer, jeres erfaringer, jeres kendskab og viden komme den nye nationalpark til gode!

Samtidig kan I få indflydelse på friluftspolitikken i jeres eget område – specielt i nationalparken. Udnævnelse af en nationalpark i lige jeres område giver en ny og

unik mulighed for at sætte friluftsliv på dagsordenen og for at give jeres organisation indflydelse på friluftspolitikken lokalt.

Deltagelse i udvikling, etablering og drift af nationalparker – det kan være i planlægning, gennemførelse af konkrete projekter, aktiv deltagelse i den lokale debat – kan også tilføre jeres organisation ny viden og udvikling. Gennem samarbejde med bestyrelsen, sekretariatet, nationalparkrådet, enkeltpersoner og andre organisationer kommer jeres friluftorganisation i en værdifuld dialog, der ikke alene kan styrke jeres organisations position, men også give jer værdifuld indsigt i nye indholdsområder og i processerne omkring nationalparkens udvikling.

Der er alle gode grunde til at deltage i udviklingen af nationalparken. Nationalparken og jeres lokalområde har brug for jer – og jeres arbejde med nationalparken vil være med til at udvikle jeres organisation og give jer nye muligheder.

FRILUFTSRÅDETS KREDSBESTYRELSER

Friluftsrådets kredsbestyrelser er værdifulde samarbejdspartnere. Samarbejdet med kredsbestyrelsen kan skabe netværk, faglig sparring og samarbejdsrelationer med andre friluftorganisationer. Desuden vil Friluftsrådet ofte have en plads i nationalparkbestyrelsen. Samarbejde og dialog med Friluftsrådets kredsbestyrelse vil derfor styrke friluftslivets muligheder i nationalparken.

Nationalparker i et dansk koncept

Senest i 1999 påpegede en OECD-analyse af den danske naturforvaltning, at Danmark som et af de eneste lande i Europa ikke havde nationalparker, og at etableringen af nationalparker ville være en styrkelse af naturbeskyttelsen.

Udgangspunktet for arbejdet med nationalparker i Danmark er Wilhjemudvalgets konklusioner. Rapporten konkluderer bl.a., at kvaliteten og biodiversiteten i Danmarks natur aldrig har været så ringe og at skabelsen af større sammenhængende naturområder vil give naturen et væsentligt løft.

Senere har regeringen taget denne strategi op fx i regeringsgrundlaget fra 2005 samt i regeringens handlingsplan for biologisk mangfoldighed.

Arbejdet med nationalparkerne har derefter været gennemført i pilotprojekter og undersøgelsesområder samt i den nationale følgegruppe. Hvert enkelt pilotprojekt og undersøgelsesområde har udarbejdet rapporter om, hvordan man lokalt kunne forestille sig en nationalpark i området.

Fra pilotprojekternes kommissorium:

”Der lægges vægt på, at pilotprojekterne peger på løsninger, der afgørende styrker naturen og dens muligheder for udvikling, som styrker varetagelsen af de kulturhistoriske værdier, og som fremmer befolkningens muligheder for at opleve naturen.”

”Den lokale styregruppe har til opgave, i dialog med lokalbefolkningen, at udarbejde en samlet rapport, der beskriver visioner for, og indhold og afgrænsning af, en evt. nationalpark.”

På samme vis har den nationale følgegruppe på baggrund af arbejdet i pilotprojekter og undersøgelsesområder og på baggrund af afholdte seminarer, work-shops, studiebesøg m.m. afgivet sine anbefalinger til miljøministeren.

På baggrund af dette store arbejde, der har involveret tusindvis af mennesker og masser af frivillige, udsendte Miljøministeriet i efteråret 2006 et udkast til lov om nationalparker i Danmark.

Lovforslaget blev fremsat i januar 2007 og loven blev vedtaget i foråret 2007.

Hvad er en dansk nationalpark?

Formålet med danske nationalparker er ifølge loven bl.a. at

- skabe og sikre større sammenhængende naturområder og landskaber af national og international betydning
- bevare og styrke naturens kvalitet og mangfoldighed
- bevare og synliggøre de kulturhistoriske værdier og mangfoldigheden i kulturlandskabet
- fremme befolkningens muligheder for at bruge og opleve naturen og landskabet
- understøtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet under respekt af naturbeskyttelsesinteresserne samt
- styrke bevidstheden om områdets værdier gennem inddragelse af befolkningen i nationalparkens etablering og udvikling.

Der knyttes også en ikke uvæsentlig sammenhæng til den lokale udvikling og deltagelse. En nationalpark vil i høj grad påvirke lokalområdet. Deltagelse i etablering og udvikling af nationalparken er derfor også deltagelse i udviklingen af fremtidens lokalsamfund.

Hvornår kan I få indflydelse?

For det første skal man gøre sig klart, at etablering og udvikling af en nationalpark er en langstrakt affære. Dels skal der bruges tid på at udarbejde planer, men planerne skal også ud i høringer som et led i processen. Der er alene udlagt 12 måneder til høringer. Etableringen af en nationalpark kan derfor tage fra 1½ til måske mere end 3 år!

Det er i hele denne periode muligt at søge indflydelse på oprettelsen og driften af nationalparken.

Vi har inddelt anbefalinger i:

- Generelle anbefalinger
- Anbefalinger til undersøgelsesfasen
- Anbefalinger til etableringsfasen
- Anbefalinger til driftsfasen

Generelle anbefalinger

1. HOLD FRILUFTSLIV PÅ DAGSORDENEN!

Når der skal etableres en nationalpark, kommer der helt sikkert mange interesser i spil. Der er mange, der har interesser fx lodsejere, erhverv (landbrug, skovbrug, turisme m.m.), beboere, kommuner m.fl. Debatten vil hurtigt komme til at handle om mange andre temaer og emner. Det er derfor vigtigt, at friluftorganisationerne sørger for at holde friluftsliv på dagsordenen allerede fra første dag – og blive ved!

2. DELTAG AKTIVT, SØG INDFLYDELSE!

Det er vigtigt, at alle friluftorganisationer deltager aktivt og søger indflydelse. Som friluftorganisation får I mulighed for at være med til at forme mulighederne og fremtiden i nationalparken og i lokalsamfundet samt i udviklingen af den lokale friluftspolitik. Aktiv og konstruktiv deltagelse giver mulighed for at være en betydningsfuld partner i arbejdet, præge tilbuddene i nationalparken og lokalsamfundet osv.

”Aktiv og konstruktiv deltagelse giver mulighed for at være en betydningsfuld partner...”

Det kan ske igennem aktiv deltagelse i debatter, læserbreve, konkrete forslag og projekter, offentlige ture, møder med andre organisationer, hvor der diskuteres friluftsliv, møder med politikere, embedsmænd, det lokale erhvervsliv, høringsvar m.m.

3. SKAB TROVÆRDIGHED, VÆR REALISTISKE, KOM MED KONKRETE FORSLAG!

Det er vigtigt, hvis man vil tages alvorligt som organisation, at være troværdig. Troværdighed kommer bl.a. af at holde aftaler, stille realistiske forslag, være konkret og være fremadrettet, være positiv, se muligheder i stedet for begrænsninger samt at være åben overfor at gå i dialog vedrørende de mange forskellige interesser, der er i spil.

4. VÆLG JERES KAMPE MED OMHU!

Omkring nationalparken er der mange interesser, og der vil også være mange forskellige diskussioner og forskellige emner og temaer, der berører nationalparken. Det kan derfor let blive en meget stor opgave og tage uforholdsmæssig megen tid at deltage i alle diskussioner om alt. Budskabet fra jeres organisation bliver altid tydeligst, hvis I er fokuseret på jeres sag – naturkvaliteterne og friluftslivet – og, når I udelukkende udtaler jer og debatterer sager, der vedrører friluftsliv.

5. SKAB NETVÆRK, ALLIANCER OG PARTNERSKABERI

Det er langt lettere, hvis man på et tidligt tidspunkt diskuterer sine ideer og forslag med andre organisationer, også organisationer, som man kan forestille sig kunne være kritiske. Dialog kan ofte forebygge konflikter, kanter kan slibes af, og forslaget kan evt. justeres eller der kan findes en ny løsning, som gør forslaget spiseligt for flere.

Lav netværk og partnerskaber med andre natur- og friluftorganisationer og fx med lodsejere, med landmænd, med turisterhvervet osv. Der er ofte store muligheder i et forslag, hvis også andre aktører har været med til at præge forslaget, kan se deres fordel samt have ejerskab.

Indtænk, hvis det er muligt, også sundhed, kultur, turisme m.m. i forslagene. Jo bredere et forslag appellerer, jo større chance er der for at det bliver gennemført. Samtidig bliver forslaget også sat ind i en større sammenhæng og helhed.

6. LAV FÆLLES HØRINGSSVARI

Udarbejd og indsend jeres høringsvar sammen med andre organisationer. Et høringsvar står langt stærkere, når det kommer fra en række organisationer, end når hver organisation indsender hver sit høringsvar. Effekten af svaret hos politikere og medier vil være langt større.

7. TÆNK FLEKSIBEL PLANLÆGNING SOM DIALOGREDSKABI

Friluftsliv og naturbeskyttelse er hinandens forudsætninger. Det er derfor vigtigt at tænke fleksibel planlægning i tid og rum, når aktiviteter, stier og anlæg skal etableres, idet forskellige natursyn kan kollidere. I særligt følsomme områder tilrettelægges adgang og friluftsliv på en sådan måde, at det sikrer mod en negativ påvirkning af naturen. Det kan fx være gennem lukning af området i kortere eller længere tid eller gennem en intelligent og fleksibel planlægning.

”Dialog kan forebygge konflikter...”

Fleksibel planlægning som dialogredskab er en god måde at løse konflikter på. Både konflikter friluftaktiviteterne imellem og konflikter mellem friluftaktiviteter og natursyn.

Inddrag interessenter – også kritiske interessenter i planlægningen. Dialog er en god måde at løse evt. interessemodsigninger. Lad planlægningen foregå løbende og tag

aftaler op til vurdering og evt. ændringer. Det giver mulighed for yderligere dialog, samt mulighed for at finde nye løsninger.

8. TAG SELV INITIATIV!

Det er ikke sikkert, at borgerinddragelsesprocessen er fuldt tilfredsstillende eller udnytter alle muligheder. I har selv mulighed for at tage initiativ til møder, drøftelser m.m. Det kan også være en god ide at lave arrangementer ude i naturen, hvor det kan være lettere at diskutere nye muligheder, og hvor diskussioner ofte foregår på en

langt mere uformel måde. Det er også muligt selv at tage kontakt med andre organisationer, politikere, embedsmænd og andre med interesse for nationalparken.

9. HOLD FOKUS PÅ MÅLGRUPPER!

Det er vigtigt at holde fokus på friluftslivet for de mennesker, der kommer i nationalparker. Det kan være medlemmer af jeres egen organisation, det kan være lokalområdets beboere, lokale sommerhusejere, danskere fra resten af landet, turister fra udlandet m.fl.

10. FRILUFTSLIV SKAL FREMME LIVSKVALITET OG SUNDHED!

Friluftsliv giver velvære og påvirker vores helbred positivt gennem positive oplevelser. Det er påvist i mange undersøgelser. Indtænk derfor sundhed (naturoplevelser og bevægelse) i jeres forslag til ideer og konkrete projekter. Det vil helt givet styrke jeres forslag.

11. MEDTÆNK FORMIDLING!

Medtænk formidling i jeres forslag. Dels formidling om forslaget på fx møder og i medier. Men også formidling ude i naturen. Arranger ture, hvor I viser og forklarer jeres ideer.

”Det er vigtigt at holde fokus på friluftslivet...”

Udarbejd også en formidlingsstrategi i selve forslaget – formidling om indholdet ude på stedet, i foldere, på nationalparkens hjemmesider, årskalendere for lokale og turister m.m. samt formidling om, hvor, hvornår, sammen med hvem osv. Samarbejd med andre om formidlingsindsatsen fx naturvejledere. Formidlingen af en aktivitet kan sagtens gå hånd i hånd med formidling af fx landskab, planter og dyr.

12. GØR FRILUFTSLIV TIL EN GOD NATUROPLEVELSE!

Friluftslivet i nationalparken skal give deltagerne en god naturoplevelse og formålet med friluftslivaktiviteten er ikke alene aktiviteten i sig selv, men også at opleve årstidernes skiften, landskabet, planter og dyr. Planlæg derfor jeres forslag, så de også giver deltagerne viden og indsigt i naturen samt store naturoplevelser.

Undersøgelsesfasen

Denne fase starter med, at miljøministeren udsender et forslag til oprettelse af en nationalpark til høring.

For at et område kan komme i betragtning, skal det opfylde lovens krav til nationalparker. Til dette skal der ligge dokumentation på niveau med den, der ligger fra pilotprojekter og undersøgelsesområder.

Forslaget kan indeholde udkast til bekendtgørelse med bl.a. formål for nationalparken, redegørelse for hvilke særlige værdier, der har været bestemmende for udpegningen og hvilke overordnede krav og rammer for nationalparkens udvikling samt kortmateriale. Blandt andet kan ministeren fastsætte regler for den kommunale planlægning efter planloven, fx om byudvikling og etablering af anlæg og infrastruktur.

Nationalparkforslaget udsendes til de berørte lodsejere, lokale myndigheder, statslige myndigheder samt til de organisationer, der antages at have interesse i forslaget.

Høringsfasen skal vare mindst 16 uger. Hvis debatten giver anledning til væsentlige ændringer, udsendes forslaget til offentlig debat i mindst 8 uger.

Arbejdet bliver derfor at

- vurdere forslaget: Afgrænsning, formål, bestemmelser om udviklingsmuligheder – herunder mulighederne for friluftslivet – samt økonomiske vilkår og virkemidler. Sammenlign forslaget med de foreliggende rapporter.

13. KÆMP FOR SÅ STORE OMRÅDER SOM OVERHOVEDET MULIGT!

Formålet med nationalparkerne er bl.a. at skabe store, sammenhængende natur- og landskabsområder. Ikke alle forslagene fra pilotprojekter og undersøgelsesområder inddrager alle relevante områder. Mange områder er ikke blevet inddraget fx pga. lodsejermotstand eller andre interesser. Det kan være en god ide også at læse projekternes slutrapporter samt evalueringsrapporterne.

14. SØG INDFLYDELSE HELT FRA STARTEN!

Det er vigtigt at være med helt fra starten. Det er ofte, de aktører, der er først på banen, der sætter dagsordenen i diskussionen.

15. HVEM HAR INTERESSER I NATIONALPARKEN?

Lav en liste over de personer og organisationer, der har interesser i nationalparkens etablering, udvikling og drift og noter deres interesser. Det kan bl.a. give et godt overblik over, hvilke personer og organisationer, der er mulige samarbejdspartnere eller kan indgå i netværk og partnerskaber. Noter hvilke samarbejdsmuligheder, I har.

”Lav netværker og partnerskaber...”

Lav en plan for mulige sponsorer og hvad de evt. kan få ud af et sponsorat.

16. HUSK DE STORE LINIER OG IKKE DETALJER!

Når man tager stilling til en sådan bekendtgørelse, kan man let falde i den grøft, hvor man diskuterer detaljerede ændringer. Men i bekendtgørelsen er det de store linier i nationalparken, der tegnes. Derfor skal svar og forslag også aftegne dette. Detaljerne kan bruges til at belyse evt. nye muligheder, men udgør ikke det egentlige høringssvar.

17. DELTAG AKTIVT!

I forbindelse med høringsfasen vil der givetvis blive afholdt en lang række borgerinddragelsesarrangementer – debatmøder, cafédrøftelser m.m. Det er naturligvis vigtigt, at I deltager aktivt med indlæg for at markere jeres organisation og jeres standpunkt. Forbered jeres indlæg på mødet godt, evt. i samarbejde med andre organisationer.

”Det er vigtigt at være med helt fra starten...”

18. FÅ HJÆLP!

Hvis I støder på problemer fx omkring faglige spørgsmål og omkring processer, kan det være en god ide at hente hjælp fra andre med større viden og erfaring – fx I jeres hovedorganisation eller personer og organisationer, der har erfaring fra pilotprojektet/undersøgelsesområdet samt evt. Friluftsrådets kredsbestyrelse.

Tekniske spørgsmål kan måske også afklares ved at spørge i både private og offentlige videns- og forskningsorganisationer.

19. SÆT JER IND I FORMÅLET OG DE ØVRIGE BESTEMMELSER!

Det er vigtigt for jeres deltagelse i debatten og kvaliteten i jeres hørings svar, at I har sat jer godt ind i formålet og de øvrige bestemmelser for nationalparken. Brug den viden kombineret med jeres kendskab til området til at finde muligheder for friluftslivet.

Etableringsfasen

Når ministeren på baggrund af høringerne i undersøgelsesfasen har udarbejdet en endelig bekendtgørelse, sker der en lang række ting:

- Miljøministeren opretter en nationalparkfond for nationalparken. Fonden står for etablering og udvikling af nationalparken, herunder udarbejdelse og gennemførelse af nationalparkplanen.
- Miljøministeren udpeger en nationalparkbestyrelse med repræsentanter for berørte organisationer, stat, kommune og 1-2 medlemmer fra nationalparkrådet.
- Miljøministeren beslutter placering af sekretariatet. Ministeren godkender sekretariatets organisering og ledelse.
- Nationalparkbestyrelsen nedsætter et nationalparkråd. Rådet er rådgivende i sager af større betydning og om principielle spørgsmål. Rådet skal dække alle aspekter inden for nationalparkens område. Udpegning sker efter indstilling fra berørte interesse- og erhvervsorganisationer, fra erhvervsliv, foreninger og myndigheder. Desuden udpeges særlige sagkyndige samt evt. 2-3 medlemmer uden særlig tilknytning til området.

Først indkalder Nationalparkfonden ideer og forslag til nationalparkplanen. Indkaldelse sker ved offentlig bekendtgørelse. Der vil være en frist på mindst 12 uger til at afgive ideer og forslag.

Derefter vedtager nationalparkfonden et forslag, der offentliggøres og sendes i høring i 12 uger. Hvis den offentlige debat giver anledning til væsentlige ændringer, udsendes forslaget til høring i endnu 8 uger. Denne fase kan godt tage op imod et år.

Arbejdet bliver derfor at

- tage stilling til sammensætning, beføjelser samt evt. deltagelse i nationalparkbestyrelsen og nationalparkrådet,
- komme med ideer til nationalparkplanen,
- afgive høringssvar til nationalparkplanen.

20. SØG INDFLYDELSE OG SAMARBEJD MED NATIONALPARKBESTYRELSE OG -RÅD!

Overvej om I kan eller vil deltage i bestyrelsen og i nationalparkrådet. Der er et begrænset antal pladser til rådighed. Derfor kan det være en god ting at danne alliancer, at samarbejde og danne partnerskaber med andre organisationer, så jeres indflydelse bliver størst mulig.

21. TÆNK I FÆLLES MØDESTEDER!

Til en nationalpark vil der ofte høre et formidlingscenter. Men der bør også være et fælles mødested for de organisationer, der beskæftiger sig med friluftsliv. Et fælles mødested vil være med til at skabe samarbejde, alliancer, nye ideer, synlighed og flere medlemmer til organisationen.

”Et fælles mødested vil være med til at skabe samarbejde, alliancer, nye ideer, synlighed og flere medlemmer til organisationen.”

Lav derfor et forslag om et mødested for organisationer for friluftsliv fx i forbindelse med formidlingscenteret.

Hent argumenter og inspiration i Friluftsrådets arbejde om fælles mødesteder – se Friluftsrådets hjemmeside.

22. PEG PÅ MULIGHEDER, DER IKKE ALLEREDE ER INDTÆNKT I PLANEN!

Gennemtænk jeres visioner for friluftsliv i nationalparken. Hvad kunne I ønske jer for jeres medlemmer, de lokale

”Friluftsliv giver velvære og påvirker vores helbred positivt...”

borgere, turister m.fl.? Hvad ville være det ideelle? Brug denne visionsfase til at finde nye muligheder for friluftsliv i nationalparken.

Driftsfasen

Nu starter det egentlige arbejde med at udvikle nationalparken gennem det daglige arbejde og gennem projekter. Beslutningerne tages af nationalparkbestyrelsen, nationalparkrådet inddrages som rådgivende organ og nationalparkens sekretariat gennemfører beslutningerne.

Arbejdet bliver derfor at

- identificere og foreslå aktiviteter og projekter, som I vil bidrage med i nationalparken,
- bidrage til debatten i nationalparkbestyrelsen, nationalparkrådet og generelt på møder, i medier m.m.

23. FIND UD AF HVAD I KAN OG HVAD I KAN BIDRAGE MED!

Find ud af, hvad der er jeres stærke sider. Er det fx praktiske projekter i felten, formidling, planlægning m.m.? Hvilke erfaringer har I, som kan udnyttes i nationalpark-sammenhæng? Hvilke aktiviteter har I i forvejen? Hvilke kan I udbygge? Hvilke kan udnyttes i nationalparken?

24. FIND UD AF HVAD I VIL OG GØRI

Hvordan vil I styrke nationalparken? Hvordan vil I udnytte jeres stærke sider? På hvilke måder kan nationalparken få gavn af jeres viden, evner, kompetencer m.m.

”Fleksibel planlægning som dialogredskab er en god måde at løse konflikter på.”

Vil I tilbyde konkrete projekter? Har I specialviden, lokal-kendskab? Hvilke nye aktiviteter kan I tilbyde? Vil I forbedre forholdene i naturen, lave formidling, bidrage med friluftaktiviteter osv.

Forslag til aktiviteter skal ikke nødvendigvis udelukkende udarbejdes på baggrund af frivilligt arbejde. Det vil naturligvis også være muligt at lave projekter, hvor der er ansat personale til at varetage aktiviteterne.

25. FIND UD AF HVEM I VIL ARBEJDE SAMMEN MED!

Som det fremgår af en række af de øvrige anbefalinger, er det en god ide at samarbejde med andre organisationer og enkeltpersoner. Indtænk fx kultur og sundhed i jeres forslag.

”Friluftslivet i nationalparken skal give deltagerne en god naturoplevelse...”

Det kan være en god ide at samarbejde med beskyttede værksteder, produktionsskoler, flex-jobbere og andre, der kan deltage i formidling og drift.

26. HVIS I ER GRUNDEJERE, HVAD VIL I SÅ BYDE IND MED I NATIONALPARKEN?

Hvordan kan jeres areal bidrage til nationalparkens formål og til friluftslivet i nationalparken? Hvilke projekter og arrangementer vil I stå for på jeres areal? Inddrag andre i brug af jeres areal. Det vil styrke ikke alene jeres forslag, men også synligheden for jeres organisation.

27. TÆNK JERES AKTIVITETER SAMMEN MED ANDRE PLANER OG OVERORDNEDE PLANERI

Jeres forslag vil blive holdt op mod de overordnede linier for nationalparken. I formål og øvrige bestemmelser for nationalparken kan I derfor hente argumentation for netop jeres forslag. Indtænk igen sammenhæng med andre perspektiver – fx kulturhistorie, sundhed, naturbeskyttelse osv.

”Et hørings svar står langt stærkere, når det er udarbejdet i samarbejde med andre organisationer”

28. TÆNK SAMMENHÆNG MED FRILUFTSLIV UDEN FOR NATIONALPARKEN!

Ofte kan aktiviteter ske i sammenhæng med aktiviteter uden for parken. Nogle aktiviteter kan måske med fordel placeres andre steder end lige i nationalparken.

29. LAV GODE, GENNEMTÆNKTE PROJEKTFORSLAG!

Når I udarbejder forslag, så tænk på målgruppe, formål, økonomi, sammenhæng med nationalparkplaner, samarbejde, formidling af indhold og om selve projektet.

Litteratur og links

– til det praktiske arbejde

Danmarks Miljøportal. Arealinformation.
<http://kort.arealinfo.dk/>

En rig natur i et rigt samfund. Wilhjelmudvalget 2001.
www.skovognatur.dk/Udgivelser/Tidligere/2002/rig_natur.htm

Friluftskortet. Skov- og Naturstyrelsen.
www.friluftskortet.dk/

Friluftsliv for alle. Friluftspolitisk handlingsprogram.
Friluftsrådet 1997. www.friluftsradet.dk/354

Friluftsliv gi'r sundhed.
www.friluftsradet.dk/480

Friluftsliv – inspiration til politik, plan og praksis.
Friluftsrådet 2006.
www.friluftsradet.dk/337

Friluftslivets effekter på naturen i Danmark. Espen Tverås
Tind og Peder Agger. RUC 2003.
www.friluftsradet.dk/1108

Friluftsrådet – inspiration om friluftsliv.
www.friluftsradet.dk

Friluftsrådet og nationalparker.
www.friluftsradet.dk/1138

Fælles mødested, Friluftsrådets indsatsområde.
www.friluftsradet.dk/1440

Hvad er en dansk nationalpark? – et debatoplæg fra
Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk
Forening, Friluftsrådet og WWF Verdensnaturfonden.
<http://www.friluftsradet.dk/1391>

Kommissorium for styregruppen for "Friluftsliv i national-
parker". www.friluftsradet.dk/1497

Lovforslag.
Se www.ft.dk og søg på L131

Naturvejledere.
www.sns.dk/friluft/natvej/oversigt.htm

Pilotprojekter, undersøgelsesområder og den nationale
følgegruppe.
www.skovognatur.dk/Emne/Nationalparker/

Restinfo. Love, bekendtgørelser og cirkulærer.
www.retsinfo.dk/

